

## **Par līdzmantinieku vairākuma, kurš pārvalda nedalītajā mantojumā ietilpstošās sabiedrības ar ierobežotu atbildību pamatkapitāla daļas, tiesībām iecelt nedalītā mantojuma pārvaldnieku**

2018.gada 28.novembrī notika Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra (turpmāk – Reģistrs) Konsultatīvās padomes nozaru sēde (turpmāk – Sēde), kuras laikā Sēdes dalībnieki cita starpā pauda kopīgu viedokli, ka gadījumā, ja mantojuma atstājējs nav noteicis nedalītā mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas kārtību, tad atbilstoši Civillikuma 716.panta otrajai daļai nedalītajā mantojumā ietilpstošo sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) pamatkapitāla daļu pārvaldīšanas un lietošanas kārtību nosaka līdzmantinieku vairākums ar savu lēmumu. Tāpat tika pausts viedoklis, ka līdzmantinieku vairākums pamatkapitāla daļas var pārvaldīt tieši bez kopīgā pārstāvja iecelšanas<sup>1</sup>. Atbilstoši pašreizējajai Reģistra praksei Reģistrs atļauj līdzmantinieku vairākumam tieši, neprasot līdzmantiniekiem iecelt kopīgo pārstāvi, pārvaldīt nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, lemjot par izmaiņām SIA.

Vienlaikus Reģistrs ir saņēmis pieteikumu SIA dalībnieku reģistra nodalījuma pievienošanai SIA reģistrācijas lietai, ka arī izmaiņu SIA reģistrācijai komercreģistrā. No pieteikumā pievienotajiem dokumentiem secināms, ka līdzmantinieku vairākums ir iecēlis nedalītā mantojuma pārvaldnieku. Attiecīgi līdzmantinieku vairākuma ieceltais nedalītā mantojuma pārvaldnieks Reģistrā iesniedzis SIA dalībnieku reģistra nodalījumu, kurā nedalītā mantojuma pārvaldnieks norādīts kā līdzmantinieku kopīgais pārstāvis SIA. Tāpat nedalītā mantojuma pārvaldnieks/līdzmantinieku kopīgais pārstāvis ir lēmis līdzmantinieku vairākuma vietā par izmaiņām SIA.

Saskaņā ar Komerclikuma 157.panta pirmo daļu SIA viena pamatkapitāla daļa var piederēt vairākām personām kopīgi. Šīs personas no pamatkapitāla daļas izrietošās tiesības var izmantot, tikai ieceļot kopīgu pārstāvi. Atbilstoši iepriekš minētajai normai dalībnieku kopīgais pārstāvis ieceļams tikai gadījumā, ja vairākām personām kopīgi pieder SIA pamatkapitāla daļas. Civillikuma 715.pantā noteikts, ja mantojums piekritis vairākām personām kopīgi, tad viņas var vai nu valdīt to nedalīti vai prasīt tā dalīšanu. Gadījumā, ja vairākiem līdzmantiniekiem kopīgi nedalīti mantojuši mantojuma atstājēja atstāto mantojumu, tad katram līdzmantiniekam atsevišķi pieder tikai attiecīga domājamā daļa no visa nedalītā mantojumā. Iepriekš minētais nenozīmē, ka katram līdzmantiniekam atsevišķi pieder kāds no mantojumā ietilpstošajiem priekšmetiem, t.i., veicot nedalītā mantojuma reālo sadali līdzmantinieki var vienoties, ka katram līdzmantiniekam pienākas noteikti nedalītajā mantojumā esošas lietas, atbilstoši līdzmantiniekam pienākošajai domājamajai daļai no nedalītā mantojuma. Ņemot vērā iepriekš minēto secināms, ka katrs līdzmantinieks atsevišķi nav uzskatāms par SIA dalībnieku. Arī Sēdē atsevišķi Sēdes dalībnieki pauda uzskatu, ka gadījumā, ja vairāki līdzmantinieki kopīgi pārvalda nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, tad par SIA dalībnieku ir uzskatāmi visi līdzmantinieki kopīgi, kuru savstarpējās attiecības regulē Civillikuma 716.panta otrā daļa<sup>2</sup>. Sekojoši Reģistra Konsultatīvās padomes sēdē būtu nepieciešams izskatīt jautājumu par to, vai gadījumā, ja nedalītajā mantojumā ietilpst SIA pamatkapitāla daļas, tad līdzmantinieki ir tiesīgi iecelt kopīgo

---

<sup>1</sup> 2018.gada 28.novembra Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes protokols un sēdes materiāli. Pieejami: <https://www.ur.gov.lv/lv/jaunumi/aktualitates/konsultativas-padomes-sede-28-11-2018/>

<sup>2</sup> Turpat.

pārstāvi, lai īstenoto no SIA pamatkapitāla daļām izrietošās dalībnieku tiesības, jo līdzmantiniekiem kopīgi nepieder SIA pamatkapitāla daļas, bet gan katram līdzmantiniekam atsevišķi pieder domājamā daļa no visa nedalītā mantojuma un par SIA dalībnieku ir uzskatāmi visi līdzmantinieki kopīgi.

Tāpat gadījumā, ja līdzmantinieki ir tiesīgi iecelt SIA pamatkapitāla daļu kopīgo pārstāvi, tad nepieciešams atbildēt uz sekojošiem jautājumiem. Pirmkārt, lai gan Komerclikuma 157.panta pirmajā daļā noteikts, ka personas, kurām kopīgi pieder SIA pamatkapitāla daļas, ieceļ kopīgu pārstāvi, taču Komerclikumā nav noteikta kopīgā pārstāvja iecelšanas kārtība. Sēdē atsevišķi dalībnieki pauda viedokli, ka kopīgajam pārstāvim nav jābūt ieceltam vienbalsīgi, jo Komerclikums neregulē kārtību, kā tiek iecelts kopīgais pārstāvis<sup>3</sup>. Līdz ar to, no vienas puses, līdzmantinieku vairākums, kurš atbilstoši Civillikuma 716.panta otrajai daļai pārvalda nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, būtu tiesīgs ar attiecīgu līdzmantinieku vairākuma lēmumu iecelt kopīgo pārstāvi nedalītajā mantojumā ietilpstošo SIA pamatkapitālu daļu pārvaldīšanai. Vienlaikus, no otras puses, atbilstoši Komerclikuma 157.panta trešajai daļai personas, kurām kopīgi pieder viena pamatkapitāla daļa SIA, atbild solidāri par saistībām, kas izriet no šīs pamatkapitāla daļas. Tādējādi gadījumā, ja līdzmantinieku kopīgo pārstāvi SIA var iecelt ar vairākuma lēmumu, tad līdzmantinieku mazākumam, kurš ir solidāri atbildīgs par saistībām, kas izriet no SIA pamatkapitāla daļām, nav iespējas ietekmēt līdzmantinieku lēmumu par kopīgā pārstāvja iecelšanu. Tāpat juridiskajā literatūrā ir pausts viedoklis, ka tiesības, kuras izriet no kopīpašumā esošas daļas, kopīpašnieki var izlietot tikai ar kopīga pārstāvja starpniecību, kurš pārstāvēs viņu intereses un tiesības sabiedrībā. Pārstāvis var tikt iecelts tikai ar kopīgu visu kopīpašnieku gribu.<sup>4</sup> Tādējādi būtu nepieciešams noskaidrot kārtību, kā ieceļams Komerclikuma 157.panta pirmajā daļā paredzētais kopīgais pārstāvis.

Otrkārt, kā jau iepriekš tika minēts, tad atbilstoši Komerclikuma 157.panta pirmajai daļai personas, kurām kopīgi pieder SIA pamatkapitāla daļas, no pamatkapitāla daļām izrietošās tiesības var īstenot tikai ar kopīgā pārstāvja starpniecību. Līdz ar to gadījumā, ja līdzmantinieku vairākums ir iecēlis kopīgo pārstāvi no SIA pamatkapitāla daļu izrietošo tiesību realizācijai, tad rodas neskaidrības par līdzmantinieku vairākuma tiesībām turpmāk Civillikuma 716.panta otrās daļas kārtībā pārvaldīt nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas un lemt par izmaiņām SIA. Proti, lai gan atbilstoši Civillikuma 716.panta otrajai daļai līdzmantinieku vairākums pēc mantojuma daļu lieluma nosaka nedalītā mantojuma pārvaldīšanas un lietošanas kārtību, tostarp pārvaldot arī nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, taču vienlaikus Komerclikuma 157.panta pirmajā daļā noteikts, ka personas, kurām kopīgi pieder SIA pamatkapitāla daļas, no pamatkapitāla daļām izrietošās tiesības īsteno ar kopīgā pārstāvja starpniecību. Kā jau tika minēts, tad Sēdē tika pausts viedoklis, ka līdzmantinieku vairākums būtu tiesīgs tieši pārvaldīt nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, taču Reģistra Konsultatīvās padomes sēdē būtu nepieciešams izskatīt jautājumu par līdzmantinieku vairākuma tiesībām tieši pārvaldīt nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, ja līdzmantinieku vairākums ir iecēlis kopīgo pārstāvi nedalītajā mantojumā ietilpstošo SIA pamatkapitāla daļu pārvaldīšanai un šādā gadījumā līdzmantinieku vairākums ir tiesīgs tikai lemt par kopīgā pārstāvja atcelšanu.

---

<sup>3</sup> 2018.gada 28.novembra Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdes protokols un sēdes materiāli. Pieejami: <https://www.ur.gov.lv/lv/jaunumi/aktualitates/konsultativas-padomes-sede-28-11-2018/>

<sup>4</sup> Strupiņš A. Komerclikuma komentāri III B daļa. Komersanti XI sadaļa. Kapitālsabiedrības (134.-184.panti). "A.Strupiņa juridiskais birojs" SIA, 2003, 93.lpp.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto Reģistra Konsultatīvās padomes sēdē būtu nepieciešams izskatīt jautājumu par līdzmantinieku vairākuma, kas pārvalda nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas, tiesībās iecel kopīgo pārstāvi, proti:

- 1) vai līdzmantinieku vairākums ir tiesīgs iecelt SIA pamatkapitāla daļu kopīgo pārstāvi ņemot vērā, ka līdzmantiniekiem katram atsevišķi pieder tikai domājamā daļa no visa nedalītā mantojuma;
- 2) gadījumā, ja līdzmantinieki ir tiesīgi iecelt SIA pamatkapitāla daļu kopīgo pārstāvi, tad vai līdzmantinieku kopīgo pārstāvi Civillikuma 716.panta otrās daļas kārtībā ir tiesīgs iecelt līdzmantinieku vairākums vai arī par kopīgā pārstāvja iecelšanu jāvienojas visiem līdzmantiniekiem kopīgi;
- 3) gadījumā, ja līdzmantinieki ir tiesīgi iecelt SIA pamatkapitāla daļu kopīgo pārstāvi, tad vai atbilstoši Komerclikuma 157.panta pirmajai daļai nedalītajā mantojumā ietilpstošās SIA pamatkapitāla daļas turpmāk pārvalda tikai līdzmantinieku iecelts kopīgs pārstāvis un līdzmantinieku vairākums ir tiesīgs tikai lemt par kopīgā pārstāvja atcelšanu.